

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

Editör

Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

...Geleceğin Fikirleri...

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

Editör

Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

Yazarlar:

Emir RÜZGÂR - Şenol ORAKCI - Serkan BOYRAZ - Yaser Emir ELHATİP - Yalçın DİLEKLİ
Hüseyin ÇEVİK - Gülçilem ŞAHİN ÇELİK - Osman AKTAN - Savaş KARAGÖZ - Ekrem Sedat ŞAHİN
Ahmet AYVAZ - İbrahim SÖZCÜ

ISBN: 978-625-5531-02-5

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

Baskı: Ankara | Aralık, 2024

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,
Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

Editör

Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

Yazarlar

Emir RÜZGÂR
Şenol ORAKCI
Serkan BOYRAZ
Yaser Emir ELHATİP
Yalçın DİLEKLİ
Hüseyin ÇEVİK
Gülçilem ŞAHİN ÇELİK
Osman AKTAN
Savaş KARAGÖZ
Ekrem Sedat ŞAHİN
Ahmet AYVAZ
İbrahim SÖZCÜ

Bölümler ve Yazarlar

- Editör** Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN, *Aksaray Üniversitesi*
- 1. Bölüm** **Öğrenme Kavramı ve Öğrenmeyi Etkileyen Etkenler**
Doç. Dr. M. Emir RÜZGÂR, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-6372-1233
- 2. Bölüm** **Öğrenmede Paradigmalar**
Doç. Dr. Şenol ORAKCI, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-1534-1310
- 3. Bölüm** **Klasik Koşullanma Kuramı**
Dr. Öğretim Üyesi Serkan BOYRAZ, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-6483-1397
- 4. Bölüm** **Edimsel (Operant) Koşullanma Kuramı**
Dr. Yaser Emir ELHATİP, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-0440-1069
- 5. Bölüm** **Bitişiklik Kuramı**
Doç. Dr. Yalçın DİLEKLİ, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0264-0231
- 6. Bölüm** **Bağlaşım Kuramı**
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÇEVİK, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-8420-5481
- 7. Bölüm** **Sistematik Davranış Kuramı**
Dr. Gülçilem ŞAHİN ÇELİK, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-3317-0746
- 8. Bölüm** **İşaret Kuramı**
Doç. Dr. Osman AKTAN, *Düzce Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-6583-3765
- 9. Bölüm** **Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı**
Prof. Dr. Savaş KARAGÖZ, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-4410-9214

Bölümler ve Yazarlar

- 10. Bölüm**   **Geşalt Kuramı**
Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0002-2499-1617
- 11. Bölüm**   **Bilgiyi İşleme Kuramı**
Arş. Gör. Ahmet AYVAZ, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0003-0186-3986
- 12. Bölüm**   **Yapılandırmacılık**
Arş. Gör. İbrahim SÖZCÜ, *Aksaray Üniversitesi*
ORCID: 0000-0001-8328-7390

ÖN SÖZ

Öğrenme, bireyin hayatta kalmasını sağlayan temel süreçlerdendir. İhtiyaçlarımızı, onları nasıl, nereden veya kimden, ne gibi yöntemlerle karşılayacağımızı öğrenerek hayatta kalırız. Herhangi bir gereksinimimizi karşılamayı öğrenemez isek; hayatı devam ettirmede sıkıntılar yaşayabilir ve hatta ölebiliriz. Atalarımız öğrenmeleri ile hayatta kalmayı başardılar. Hangi bitki yenilebilir, hangileri zehirli; hangi hayvan nasıl avlanır veya hangi hayvanın saldırısından nasıl kurtulur ya da korunulur?... Hastalanınca hangi bitkinin yaprağı, kökü ya da tohumu şifa için, nasıl kullanılır?...Tüm dünya buzla kaplandığında nerede donmadan hayatta kalınabilir, hangi hayvanın postu kürk yapılabilir?... Toprak nasıl işlenir, hangi tohumdan un olur, hangi iklimde ne yetişir?... Ve benzeri gibi sayısız soruyu öğrenmeleri ile cevaplayan atalarımız hayatta kalabildiler. Onlar yaşadıkları için biz dünyaya geldik ve hayattayız. Bu kapsamda öğrenme olgusunun bireyin hayata tutunmasını ve hayatta kalmasını sağlayan ana faktörler arasında olduğu söylenebilir. Bu kadar hayati niteliği olan “öğrenme” kavramının alan yazında daha ziyade akademik bilgi, becerilerin edinilmesi ve uygulanmasına yönelik olarak incelendiği görülebilir. Bu incelemelerde ise öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, öğrenilen bilgiyi depolama, geri getirme ve unutma süreçleri birçok araştırmacı tarafından farklı kuramlarda ele alınmıştır.

Öğrenmeyi açıklamaya çalışan davranışçılar, eylemlerin nasıl ortaya çıktığını ve organizmanın neye, nasıl tepki verdiğini belirlemek için oldukça ayrıntılı deneyler yapmışlardır. Bu deneylerin çoğunda hayvan denekler kullanılsa da günümüzde çok da kabul görmeyecek şekilde bebekler ve çocuklar da denek olarak araştırmalara alınmıştır. Davranışçılar, basit uyarıcı- tepki bağından çok daha karmaşık olanlara kadar araştırmalar yaparak öğrenme kavramını açıklamaya çalışmışlardır. Bu araştırmalar yapılırken veya kısa zaman sonrasında öğrenmenin sadece uyarıcı tepki bağı ile açıklanamayacağını, burada çevrenin ve bilişsel süreçlerin etkili olduğunu ortaya koyan Albert Bandura insanın sosyal bir varlık olduğu gerçeğini göz önüne alarak Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı'nı ortaya koymuştur. Bandura'nın yaklaşımı ile öğrenmede bilişsel süreçlerinin değeri de fark edilmeye başlanmıştır denilebilir. Ki zaten Almanya'da ortaya çıkan Gestalt yaklaşımı öğrenmede bilişsel süreçlerin özellikle algının ne derece önemli olduğunu ilginç deneylerle ortaya koymuştur. Günümüze doğru yaklaşıldıkça bilgisayar teknolojisinin de gelişmesiyle birlikte insan beyninin de bir bakıma bilgisayara benzediği düşüncesi Bilgiyi İşleme Kuramı'nın fitilini ateşlemiştir. Diğer yandan neredeyse hiç eskimeyen ortaya koyduğu açıklamalar ile psikoloji dünyasında önemli ses getiren Yapılandırmacı yaklaşımın öğrenmeye ilişkin açıklamaları günümüzde de çoğu eğitim ve öğrenme ortamında rehber olarak kullanılmaktadır.

Hepimiz, yaşadığımız müddetçe zaman zaman yeni şeyler öğreniriz. Hele ki bilginin özellikle internet ve medyanın diğer organlarından şiddetli yağmur gibi yağdığı günümüzde her an farklı ve yeni şeyler öğreniyoruz. Günümüzde bilgiye ulaşmak şuan basmakta olduğum tuşlara dokunmak kadar kolay, hatta tuşlara basmadan bir akıllı telefon ya da tabletin ekranında parmağımla basit bir kaydırma hareketi yapmam bile yeterli... Bilgi bu kadar yakınımızda olsa da kitabımızda sizlerle paylaştığımız kuramların her birinin öğrenme sürecine ilişkin açıklamaları hala güncelliğini koruyor ve korumaya da devam edecek gibi görünüyor.

Dr. Ekrem Sedat ŞAHİN
Editör

Güzel ülkemizin milli birlik ve beraberliği, özgürlüğü ve bağımsızlığı için mücadele eden, öğrenen ve öğretenlere...

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	
Öğrenme Kavramı ve Öğrenmeyi Etkileyen Etkenler.....	1
	<i>Emir RÜZGAR</i>
BÖLÜM 2	
Öğrenmede Paradigmalar.....	25
	<i>Şenol ORAKCI</i>
BÖLÜM 3	
Klasik Koşullanma Kuramı.....	49
	<i>Serkan BOYRAZ</i>
BÖLÜM 4	
Edimsel (Operant) Koşullanma Kuramı.....	71
	<i>Yaser Emir ELHATİP</i>
BÖLÜM 5	
Bitişiklik Kuramı.....	93
	<i>Yalçın DİLEKLİ</i>
BÖLÜM 6	
Bağlaşım Kuramı.....	111
	<i>Hüseyin ÇEVİK</i>
BÖLÜM 7	
Sistemantik Davranış Kuramı.....	137
	<i>Gülçilem ŞAHİN ÇELİK</i>
BÖLÜM 8	
İşaret Kuramı.....	165
	<i>Osman AKTAN</i>

BÖLÜM 9
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı.....191

Savaş KARAGÖZ

BÖLÜM 10
Geşalt Kuramı.....217

Ekrem Sedat ŞAHİN

BÖLÜM 11
Bilgiyi İşleme Kuramı.....249

Ahmet AYVAZ

BÖLÜM 12
Yapılandırmacılık.....269

İbrahim SÖZCÜ